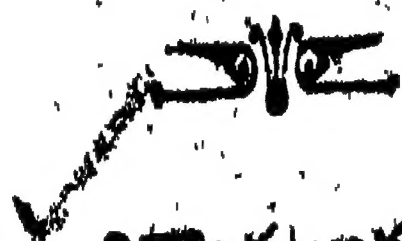
బొడ్డు రామయ్య అండు కంపెనీ

ప్రకటితము.

విశాఖపట్టణము:

శ్రీ శారదామకుటముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రితము.

౧౯౧౩

శ్రీ విక్రమదేవవర్మ

విరచితము.

నీతిగీతితతి

(తేటగీతులు.)

శ్రీమతీశ! హృషీకేశ! ♦ ధృతధరేశ!
నిఖిలదేవార్చితచరణ! ♦ నీదుకరుణ
చేత నీతిగీతితతి ర ♦ చింపఁబడును
బాలికాబాలహర్షణా♦వహము గాఁగ.

ప్రకృతిఁ బద్ధత మనకు నీ ♦ శ్వరుఁడు గానఁ
బట్టమి నతండు లేఁడని ♦ పలుకఁ దగునె?
భానురశ్మిఁ దారక లగ ♦ పడక యున్న
నవ్వి మింటను లేవని ♦ యనఁగ నగునె? ౨

బ్రహ్మ యన హరి యన శూల ♦ పాణి యనఁగ
'గాడ'నఁగ 'ఖుదా' యనఁగ నొ♦క్కరుఁడె కాఁడె?
దుగ్ధ మన 'మిల్క'నఁగనా ♦ 'దూద' నఁగఁ
బాలనఁగ మాటలే వేఱు ♦ వస్తు వొకఁడె. ౩

జగము రంగస్థలము; జంతు • సమితి పాత్ర
గణము; బ్రతుకుం దెరువు నాట • కంబు; దీర్ఘ
నిద్రఁ జెందుట నిష్క్రాంతి; • నిక్క మరయ
సూత్రధారుండు త్రిభువనే • శుండు సుమ్ము. ౪

స్థూల మగు నీ ప్రపంచంబుఁ • దొలుత నెఱిఁగి
సూక్ష్మ మగు నాత్మ నెఱుఁగ నెం • చుము పిదపను:
అలవసిష్ఠనక్షత్రంబుఁ • దెలిసినతరు
వాత నె యరుంధతిఁ దెలియు • బాలకుండు. ౫

శిష్యునంతఃకరణముల • స్వీయబుద్ధి
చేతఁ గని తత్త్వము నుపదే • శించు గురువు:
ప్రాణితనువులోపలిరుజ • వైద్యుఁ 'డెక్స
రేసు' నం గని తత్ప్రతి • క్రియ సలుపఁడె? ౬

జ్ఞాన ముదయించునంత న • జ్ఞానము జన
సంఘమును బాసి దవ్వగాఁ • జనుట నిజము:
ఇనుఁడు దోఁచినతోడనే • యెసఁగి యున్న
యంధకారంబు చనదె? యీ • యవని విడిచి. ౭

భాగవతు లెటువంటియ • వస్థఁ గన్న
వారి కుంఠనిశ్చల మైన • భక్తి పోదు:
ఛేదకు వంక యెనను దీసి • చెసునె? పసిఁడి
ముక్క లయినను మూల్యంబు • దక్కు వగునె? ౮

పరమభక్తులతోఁ గూడి ♦ పరఁగుచున్న
పామరుఁడు పొందఁ జాలఁడు ♦ భక్తిరసము:
నీరనిధి నెన్నినాళ్ళు ము ♦ నింగి యున్న
గండశైలము గొన దొక్క ♦ కణము నైన. ౯

ఏకమతమును బూనక ♦ నేకమతము
లూన నెంచెడు దుర్మతి ♦ నొందుఁ జెడుఁగు:
రెండునావలమీఁదను ♦ రెండడుగులు
నిలిపి నిలిచెడుమూర్ఖుండు ♦ నీట మునుఁగు. ౧౦

మన మయస్కారఖడ్గస ♦ మాన మగయ
విఱిగిన నొకప్పు డయ్యది ♦ మఱి యతుకదు:
దాని మఱియొకగతిఁ గూర్పఁ ♦ బూనుకొన్న
సద్ది యుపయోగరాహిత్య ♦ మగును గాదె? ౧౧

ఎప్పు డెయ్యది యుక్తమో ♦ యప్పు డద్ది
గణ్య మగు; వేఱొకప్పుడు ♦ గర్హిత మగుఁ:
గర మలంకరించుకొనుట ♦ తరుణికొప్పుఁ
గాక, వృద్ధకు నపహాస ♦ కరము గాదె? ౧౨

పనికి వచ్చెడివస్తువ ♦ ల్పపుదియైన
దానినే గొప్పగా నెంచు ♦ మానవాళి:
గోపకుఁడు లేఁతగడ్డిని ♦ గొప్ప సేయుఁ
గాదె పట్టుదారంబుల ♦ కంటె నెపుడు?. ౧౩

గిరిగుహాముఖంబునఁ బల్కు • గిరలు మాఱు
మ్రోయువిధమునఁ దనమన • మున నరుండు
పరులకుఁ దలంచుహానులు • వచ్చుఁ దనకె;
కానఁ గోర రాదొరులకు • హాని నెపుడు. ౧౪

ఉసురు లేనిభస్త్రికనుండి • యొదవుగాలి
సలుపుచుండ లోహంబు భ • స్మంబు గాఁగ
సాధువుల రెండుశ్వాసకో • శములనుండి
వెలుగునిట్టూర్పడఁపదె త • త్కారకు ఖలు? ౧౫

మానిసికిఁ దలంపున లేని • మంచిచెడ్డ
లొదవు సౌభాగ్యదౌర్భాగ్య • వ్యవహారలందు:
వినమె సుగ్రీవునకు దార • తన మొదవుట,
మఱియు వసుదేవునకు నాఁడు • చెఱ గలుగుట? ౧౬

ఎన్ని సుగుణంబు లొప్పుచు • నున్నఁ దగిన
విద్య లేనినరుండు శో • భితుఁడు గాఁడు:
లలితరూపంబు గల్గుప • లాశసుమము
గంధహీనత బుధులపొ • గడ్త గనునె? ౧౭

విద్య నరునిగుణంబును • వృద్ధి సేయు;
దాని మార్పఁ జాల దొకింత • యైనఁ గాని:
సాన రత్నంపుఁగాంతి నె • సంగఁ జేయుఁ
గాక, దానిజాతిని మార్పఁ • గలదె యెందు? ౧౮

తనప్రభావంబు దెలియదు ♦ తనకు సరిగ;
దెలియు నయ్యది యన్యుల ♦ వలనఁ జుమ్మి:
తనముఖంబు చూ పట్టదు ♦ తనకనులకు;
నద్ది గనుపట్టు స్వచ్ఛంపు ♦ టద్దమందు. ౧౯

గొప్పవానిని భరియింప ♦ గొప్పవాఁడె
తగును; సామాన్యమనుజులు ♦ దగరు సుమ్మి:
తిమిని భరియింప సంద్రమే ♦ యమరు; నితర
నదులు మీనాకరంబు లై ♦ నను నమరవు. ౨౦

రసికుఁడె గ్రహించుఁ గావ్యంపు ♦ రసము; దాని
నితరజనులు గ్రహింప లే; ♦ రిది నిజంబు:
మధుకరమె యెఱుంగు మరంద ♦ మధురిమంబు;
నన్యఖచరంబు లెఱుఁగునే ♦ యవని దాని? ౨౧

పండితుని శ్రమ మెఱుఁగును ♦ బండితుండు;
దాని నెఱుఁగఁడు మూర్ఖుండు; ♦ తథ్య మిద్ది:
దారిఁ బథికుకష్టము బాట ♦ సారి గాక,
యింటఁ గుడిచి కూర్చుండువాఁ ♦ డెఱుఁగు టెట్లు?

తనకుఁ గొన్ని లోపంబు లు ♦ న్నను బుధుండు
గరము పూజింపఁ బడుఁ జుమీ ♦ ధరణియందు:
క్షీణతయుఁ గళంకంబు లె ♦ క్కింపఁ బడక
శశధరుఁడు పూజితుఁడు గాఁడె ♦ జనులచేత? ౨౩

జాలి నెదను, బారుష్య మా ♦ స్యంబునందుఁ,
దొడరి వీరుఁ డపారిప్యంపు ♦ దుర్మదులకు:
లోన మృదిమముఁ, గఠినతఁ ♦ బైని, బూని
నారికేళ మపారిప్యంబు ♦ నగగములకు. ౨౪

నియమమును బాయ కుండుట ♦ నియతి; కాన
నేమమును బట్టి నడువుము ♦ నీ వెపుడును:
నియమమును దప్పక యె పద్మ ♦ నీవిభుండు
ఖంబునఁ జరించు చుండుటఁ ♦ గాంతువు గద! ౨౫

పండితుం డైన, మఱి భూమి ♦ పాలుఁ డైన,
మెలఁగవలె లోకనిందకు ♦ మిగుల జడిసి:
ధీరుఁ డగు రామనరపతి ♦ దెగడునకును
వెఱచి వని కంపెఁ బరమప ♦ విత్రఁ బ్రియను. ౨౬

నీచగుణయుక్తి మనుజుండు ♦ నీచుఁ డగును;
నీచజీవికచేఁ గాఁడు ♦ నింద్యుఁ డెపుడు:
దుష్టగుణరాశి—రారాజు ♦ దూఱఁ బడఁడె?
నలుఁడు హయపాలుఁ డయ్యుఁ గ♦నండె నుతులు?.

ఉచ్ఛ్రదశ వెనువెంటనే ♦ యుండు నీచ
దశ యని యెఱింగి గర్వింపఁ ♦ దగదు రాజు:
పెంపునం బ్రజ్వలించుదీ ♦ పంపునడుగు
నందె నీడను గనుఁగొన ♦ నగును గాదె? ౨౮

సుఖమునకు వెన్కఁ దుఃఖంబు, • సుఖము దుఃఖ
మునకుఁ దరువాతఁ గలుగుట • పుడమి నియతి;
వెన్నెలకు వెన్కఁ జీఁకటి, • వెన్నెల యొగిఁ
జీఁకటికి వెన్కఁ వచ్చుట • సిద్ధము గద! ౨౯

అధమునకు నుత్తముఁడు మఱి • యధముఁ డుత్త
మునకు జన్మించుటయు నగు • భూమియందుఁ:
జన్నవిత్తనమున గొప్ప • చెట్టు మఱియుఁ
బెద్దచెట్టునఁ జిఱుపండు • వెలయుఁ గాదె? ౩౦

తాను గష్టము పడియు ని • తరుల కధిక
సుఖము గలుగంగఁ జేయును • సుజనుఁ డెపుడు:
త్రాగ విషమును దాఁ గ్రోలి • జంతుతతికి
నమలజీవన మొసఁగుఁ గ • దా ఘనుండు. ౩౧

ధీరజనువివాగ్దానంబె • స్థిరము; కాని,
నీచుమాటకు నుండునే • నిల్కడ యెట?
శిలను లిఖియించు వర్ణాళి • స్థిరము; కాక,
నీటి పై వ్రాయువర్ణాళి • నిలిచి యున్నె? ౩౨

జనసమూహంబు వెఱచుఁ దే • జస్వి కెపుడు;
నల్లుసుపాటియు నిస్తేజు • నకు వెఱవదు:
అగ్నిఁ గాంచిన మానవుం • డడలుఁ గాక,
బొగ్గుఁ గాంచిన నడలునే • పొవ్వె మొంది? ౩౩

మనము దలఁపనిపని గూడ ♦ మనకరములఁ
చేతనే యొకానొకతఱిఁ ♦ జేయఁ బడును:
కుజమును యథేచ్ఛఁ గీటంబు ♦ గొఱుకు చుండఁ
బరఁగఁ గొన్నియకౄరము లే ♦ ర్పడును గాదె?

దక్షుఁ డగువాఁడె కార్యసా ♦ ధనము చేయు;
నధముఁ డెన్నఁడు దానిఁ జే ♦ యంగ లేఁడు:
సత్య మగుపిల్లి యెలుకలఁ ♦ జంపుఁ గాని
చంపఁ గలుగునె మంటితో ♦ సలుపుపిల్లి? ౩౫

కార్యసాధనమున శక్తి ♦ గలుగువాని
కంటెఁ బక్షము గలవాఁడు ♦ గరము హెచ్చు:
సబలహరి పక్వఫల మొందఁ ♦ జాల దకట!
పడయు దానిని ఖగము స ♦ పక్ష మగుట. ౩౬

దేని నైనఁ జేసిన నెచ్చు ♦ గాను జగ
హానికర మగు నయ్యది ♦ మానవునకు:
డంబుగా మెసంగిన నౌష ♦ ధంబు గూడఁ
దెవులుఁ గలిగించి కరము బా ♦ ధింప కున్నె? ౩౭

బుద్ధిబలమె బలం బగు; ♦ బుద్ధిహీన
బలము దలపోయ బొత్తిగ ♦ వ్యర్థ మగును:
బుద్ధిబల మున్న శశకంబు ♦ పూర్వ మల్ల
సింహమును బావిలోఁ గూలఁ ♦ జేయ లేదె? ౩౮

కాలమున కనుకూలంబు ♦ గాని కార్య
మొనరుచును జనసౌఖ్యనా ♦ శనము నెపుడు:
హిమము తనగారు హేమంత ♦ సమయమందుఁ
జల్లగా నుండు మైపూఁత ♦ సలుపు వంత. ౩౯

కార్యసాధనవరపరి ♦ కరము లమర
మును పె సమకూర్చి పని చేయ ♦ మొదలు పెట్టు:
అలచికిత్సకు ముందె ది ♦ వ్యౌషధములు
మంచి వైద్యుఁడు దా సంగ్ర ♦ హించి యుంచు. ౪౦

దోసఁగు గలుగక పూర్వమె ♦ పోసఁగ నీవు
తత్ప్రతిక్రియఁ గనుట యు ♦ క్తంబు సుమ్ము:
తనకరంబు గాలినపిమ్మ ♦ టను జనుండు
పత్రిముల నొంద నెమకిన ♦ ఫలము గలదె? ౪౧

తగ దోసంగు రానై యుండు ♦ తఱిని నెట్టి
బుధునకుం గూడ విపరీత ♦ బుద్ధి గలుగు:
రాముఁ డపురూప మైనయా ♦ హేమమృగము
వెంట నఁటి చనఁడె యమ్ము ♦ వింటఁ దాడఁగి? ౪౨

ఆత్మలాభంబుకోఁ అకుఁ గా ♦ న్యార్థిజనుఁడు
హేని నైన నొనర్పంగఁ ♦ బూనుఁ గాదె?
భూమిసుతఁ బొందఁ గోరి శ్రీ ♦ రామనృపుఁడు
మర్కటంబులతోఁ బ్రీతి ♦ మైత్రిఁ జేసె. ౪౩

తనదుశత్రుఁవు దనకు బాం ♦ ధవుఁడె యయిన
నతని నమ్మినఁ దప్పక ♦ హాని వచ్చుఁ:
హరిని నమ్మి పూర్వము జలం ♦ ధరుఁడు దనదు
పాభవంబును బ్రాణంబుఁ ♦ బాయ లేదె? ౪౪

వినుము నీశత్రుఁ వొకవేళ ♦ వినయ మొప్ప
వినతుఁ డైనంతనే నమ్మఁ ♦ జనదు వాని:
ధనువు వైరిముందఱ నెంత ♦ వినత మగును
యంత హెచ్చగుహానిఁ జే ♦ యంగ నొప్పు. ౪౫

ఉచ్చదశయందు హితుఁడు గా ♦ నుండువాఁడు
హీనదశయందు జనున క ♦ హితుఁడె యగును:
పెద్దపావకజ్వాలను ♦ బెంచుగాలి
చిన్నదీపంబు నాఱుచు ♦ చున్నది గద! ౪౬

వలయునుపకారశతము నీ ♦ వలనఁ గనియుఁ
బరుఁ డగుఁ బరుండు సమయము ♦ వచ్చునపుడు:
పిన్నతనమున లెస్సగాఁ ♦ బెంపఁ బడియుఁ
బికము తారుణ్యమునఁ గాక ♦ వితతి విడుచు. ౪౭

పగ జనించునప్పుడె పోక ♦ మిగిలి యున్న
నద్దియె మొసంగి యత్యంత ♦ హాని సేయుఁ:
గన మహాభారతసమర ♦ కారణంబు
కౌరవులబాల్యసమయంపు ♦ వైరమె కద! ౪౮

ఎవ్వఁడు దేనిని జేసిన • నెంచఁ బడునొ
వాఁడు దానినె చేయుట • బాగు సుమ్మి;
యొడయుఁ డేనుంగు నెక్కుట • యొప్పుఁ; గాని
ఖరము నెక్కుట నగుఁబాటు • గాదె యెందు?

ఏద్ది యెవనికిఁ బ్రాప్తమో • యద్ది యతని
కెందును లభించు వేఱొండు • చెంద దెపుడుఁ;
గడలిఁ దరువఁగ శౌరికిఁ • గమల; దేవ
తతతి కమృతంబు; శూలికి•విషమె దొరకె. ౫౦

నరున కుండుసుగుణదుర్గు • ణములు వాని
మొగము వలననె తెలియంగ • నగును జుమ్మి:
సుమవికాసంబు దానిగం • ధమును బట్టి
దవ్వునుండియె గ్రహియింపఁ•దగుదుము గద! ౫౧

అన్యదేశంబునందుఁ దా • నధిపుఁ డయినఁ
దనదుదేశంబుననె ప్రీతి • జనున కుండు:
స్వర్ణపంజరమున నుండి • పాలు బువ్వఁ
దినెడుచిలుకకు వనవాస • ముననె కోర్కి. ౫౨

ఏమిచేసిన నూఁకున, • నెప్పు డయిన
మానవులు నైజగుణములు • మాన లేరు:
తఱిగి నూఱినఁ జందన • తరువు మఱియు
లశున మాత్మీయవాసన • లను విడుచునె? ౫౩

ఎవఁడు నే నధికుఁడ నని • యెఱుఁగఁ జెప్పు
కొను నెవాఁ డల్పుఁ డని యెంచు•కొనుము మదిని:
గొప్పశ్రీరంగనీతులు • చెప్పువాని
యాచరణ మెన్న నీతిబా • హ్యాముగ నుండు. ౫౪

గుణిగుణంబుల నాలించి • కూళుఁ డీర్ష్య
నంది యతనికిఁ గీడు చే • యంగ నెంచు:
కీరమృదువాక్యముల నాల • కించి పిల్లి
దానిఁ బగచేత వధియింపఁ • బూనును గద! ౫౫

దుష్టమానవసహవాస • దోషమునను
శిష్టుఁడు స్వకీయసుగుణాళిఁ • జెఱచుకొనును:
ముసిఁడిగింజతోఁ గలయుత • ప్పునను జేసి
పంచదార యగును విష • ప్రాయముగను. ౫౬

సంతతార్యాళిసాంగత్య • మెంత యున్న
దుర్జనుఁడు పాయఁ డాత్మీయ • దుర్గుణములు:
దినసహస్రంబు పాలలో • మునిఁగి యున్న
బొగ్గు తననల్లఁజాయను • బో విడుచునె? ౫౭

ఏది యెవ్వానిమనమున • కిష్ట మగునొ
దానినె యతండు గొను నింద్య • మైన నద్ది:
మంచిమైపూఁతలను శూలి • మాని ప్రియము
దగఁ జితాభస్మమును మేనఁ•దాల్చుఁ గాదె? ౫౮

తనకు నవకార మొనరించి ♦ నను సుజనుఁడు
గినియ కొనరించుఁ జూమి యుప ♦ కృతిని నెపుడుఃః
గోఘనకు గడ్డిని నొసంగి ♦ కొట్టు చున్న
మంచిపాలునె యది యిచ్చు ♦ మించు పేమ. ౧౯

తనకు నుపకృతిఁ జేసినం ♦ దాని మఱచి
ఖలుఁ డెపుడు నపకారంబె ♦ సలుపు చుండుః
పాముకు క్షీరము నొసంగి ♦ పేమ లాల
నమ్ముఁ జేసిన నద్దివి ♦ షమ్మె యిచ్చు. ౭౦

పరఁగఁ గోటీశుఁ డై యున్నఁ ♦ బరమలోభి
చిల్లిగవ్వైనఁ గుడువంగ ♦ నొల్లఁ డకట!
పొదుఁగునను యుండి యొకపాల ♦ బొట్టె నైనఁ
దాగ కన్నట్టికొఱుఁజుచం ♦ దంబు గాను. ౭౧

కత్సేతుఁడు చేయ నెంచినం ♦ గొప్పకార్య
మతని కపకీర్తియె లభ్య ♦ మగును జుమ్మిః
యబలుఁ డొక్క-మహావ్రతం ♦ బాచరింప
సాగిన న్వానికిం దను ♦ శ్రమమె కలుగు. ౭౨

పరుల కుపకారమును సలు ♦ పక, నిజోద
రము నె కనుఁగొనునీచుండు ♦ బ్రతుకు టేల?
జనుల యెంగిలికూడును ♦ దినుచు దీర్ఘ
కాల మిల మనియెడుమాల ♦ కాకిపగిది. ౭౩

అరయ నుపకారి కపకార ♦ మాచరించు
నాతఁ డత్యంతనీచుండె; ♦ యట్టివాని
కంటె నెంగిలియంబలి ♦ గంజిఁ ద్రాగి
మందఁ గాచెడిశుని వేయి ♦ మడుఁగు లెచ్చు. ౬౪

వినుము నీచునకుం జెడ్డ ♦ పనివడువున
మంచిపని యింపుగా నుండ ♦ దెంచ మదిని:
మద్యము రుచించువిధమున ♦ మంచియావు
పాలు రుచియించునే మద్య ♦ పాయి కెపుడు? ౬౫

నీచజనునకుఁ జను విచ్చి ♦ నిలుపుకొనిన,
వాఁడు విడువక నడునెత్తి ♦ పైకి నెక్కుఁ:
కుక్కఁ గడుఁ జేరఁ దీసినఁ ♦ గొంక కద్ది
సామిమూతిని నాకంగ ♦ సాగకున్నె? ౬౬

అధమజనునకు నధికార ♦ మబ్బె నేని
వాఁడు గర్వించి ప్రజలకు ♦ బాధ సేయు:
నహుషునకు వేల్పుఱేనిత ♦ నంబు గలుగ
దర్పమున వాఁడు మౌనిచి ♦ త్తంబుఁ గలఁచె. ౬౭

తనకు నెంతవిత్తం బున్నఁ ♦ దనివి గనక,
పిసినివాఁ డన్యులధనంబె ♦ మెసవ నెంచు:
నన్నపానంబు లొంది హ ♦ ర్మ్యమున నున్నఁ
కుక్క యెంగిలిపుల్లలఁ ♦ గోరకున్నె? ౬౮

అల్పజనుఁడును మహదాశ్ర ♦ యంబువలన
గౌరవంబును నొందు గాఁ ♦ గాంచు నిజము:
నార వరగంధకుసుమాళిఁ ♦ జేరి యొప్పుఁ
గాదె నరపాలమస్తక ♦ గళములందు? ౧౯

మూర్ఖజనుఁ డయఃఖండంబు ♦ పోలెఁ దగుప్ర
తాపమున వంగు; శీతల ♦ త్వమున బిగియుఁ;
దాడనంబున గుణవృద్ధి ♦ దప్ప కొదవు;
విడిచిపెట్టఁ బనికి రాక ♦ చెడును గాదె? ౨౦

జూద మాడిన దోషంబుఁ ♦ బేదఱికముఁ
గలుగుఁ; గావున విడువంగ ♦ వలయు దాని:
ధర్మవిదు లైననలరాజ ♦ ధర్మసుతులు
పొందినదొసంగులఁ జెవుల ♦ విందుము గద! ౨౧

సుర మదిని జెఱచి యకాల ♦ మరణము నతి
పాపము నొనర్చుఁ; గానఁ ద ♦ త్పాన ముడుగు:
శుక్రుఁడును యాదవాళియు ♦ సురను దా
మందమతు లయి త్వరగానె ♦ మ్రింద లేదె? ౨౨

వేఁట క్రౌర్యంబు నెఱపి వి ♦ వేక ముడిపి
నరక మొనఁగూర్చుఁ; గాన మా ♦ న నగు దాని:
వేఁటతమకంబునఁ గదా వి ♦ వేకహీను
లగుచు దశరథపాండువుల్ ♦ హాని గనిరి. ౨౩

...లఁ గోపట • పాతకంబుఁ
బ్రాణసంకటమును; గాన • వారిఁ గనకు:
మధికబలశాలి—వాలియు • నసురధవుఁడు—
రావణుఁడు నొందినగతు లా • రయుము నీవు. ౨౪

సత్యహీనుని నమ్మరు • జగతి జనులు;
వాఁడు శాశ్వతనరకంబు • వడయుఁ జుమ్మి;
యొండుకల్లకే ధర్మసూ • నుండు నరక
దర్శనము చేసెఁ; గావునఁ • దగ దనృతము. ౨౫

అబలకు న్వాష్యఁ జైనన • రాధమునకుఁ
పౌరుషము పోవు; నపకీర్తి • వచ్చుఁ జుమ్మి:
చంద్రకులజుఁడు—రాజను • హేందుఁ డతుల
చారితుఁ డని యిల • దూఱఁబడఁడె? ౨౬

జనులగుణములఁ బరికింప • శస్త్రమైన
కాల మరయ వారలకష్ట • కాలమె కద!
పసిఁడిఁ బరికింప నెంచిన • పక్షమునను
దాని నిప్పునఁ గాల్చుట • తగును జుమ్మి. ౨౭

తాను దిను, మఱి యొరులకు • దాన మిచ్చు
ధనమె తనది; దాఁచుధనంబు • తనది కాదు:
తేనె టీఁగలు గడుఁ బ్రయ • త్నించి కూర్చి
తినక దాఁచుతేనియ యగు • జనులపాలు. ౨౮

విఱ్ఱవీఁగకు నీ కున్న • విభవ మెపుడు
నుండు నని; దాని నిలుకడ • నిండు సున్న:
వాయుచలితప్రదీపిక • వడువున సిరి
స్థిరత లేమిఁ జంచల యనఁ • బరఁగుఁ గాదె? ౭౯

ఆశ సంసారి కుండిన • నమరుఁ; గాక
యద్ది దుష్పూర్వమైనచో • హాని గలుగుఁ:
గాకి నది దాఁటఁ గడఁగినం • గడఁగుఁ గాక!
జలధి దాఁటఁ గడంగినం • జావ కున్నె? ౮౦

మంచి చెడ్డ గా మఱి చెడ్డ • మంచిగాను.
గాలమునుబట్టి మాఱుట • గందుము గద!
పాలజీర్ణంబున విషంబు • పగిది నగును;
గరళ మలజన్ని నమృతంబు • కరణిఁ దగును. ౮౧

దుష్టభావంబు గలవాని • దృష్టి కెపుడు
దుష్టము గనె ప్రపంచంబు • దోఁచుఁ జుమ్మి:
సకలవస్తువులును బైఁడి • చాయ గానె
కనఁబడును గాదె? కామాల • గల నరునకు. ౮౨

పెనుదొసఁగు గల్గినంతనె • పిఱికి వా[illegible]ను
వడఁకు; ధైర్యము గలవాఁడు • [illegible]ఁడు సుమీ:
చండవాయువు వీచిన • శైల[illegible]ము
గదలు; క్ష్మాధరం బెప్పుడును • [illegible]కద! ౮౩

పరిచయం బెక్కువైన నా ♦ దరము తగ్గుఁ;
బరిచయము తక్కువైన నా ♦ దరము హెచ్చు!
నిల్లటపుటల్లునకుఁ బెఱ ♦ యల్లునకును
గలుగునాదరములతివి ♦ ఖ్యాతము లిల. ౯౪

మఱొకపదవిని గన్నపి ♦ మ్మటనె మనుజుఁ
డున్నపదవిని విడుచుట ♦ యుక్తమగును:
నడచునప్పు డానకయె ముం ♦ దడుగున నిల
వెనుకపాదంబు నెత్తిన ♦ వెసఁ బడుదుము. ౯౫

ఒక్కప్రాణంబు గలయధ ♦ రోష్ఠయుగ్మ
మన్నకబళంబుకొఱకు వే ♦ ఱగుచు నుండ
బంధుమిత్రులు గాంచంగ ♦ బ్రతుకఁ దెరువు
దూరదేశంబులకు నేగ ♦ దుఃఖమేల? ౯౬

నీతిగీతితతి రచించి ♦ ప్రీతి మీఱ
నర్పణము చేసె భక్తితో ♦ నచ్యుతునకుఁ
గృష్ణచంద్రదేవవసుంధ ♦ రేశసుతుఁడు—
ధీరనుతకర్మ—విక్రమ ♦ దేవవర్మ. ౯౭

సంపూర్ణము.

